

University of Groningen

What's Up, Theunis?

Piersma, Theun

Published in:
Vogelnieuws

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2011

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Piersma, T. (2011). What's Up, Theunis? Strakke reisschema's. *Vogelnieuws*, 2011(03).

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

What's Up, Theunis?

Stad

HET GLOBAL FLYWAY NETWORK IS EEN NETWERK VAN NAUW BIJ DE WERELDWIJDE NATUURBESCHERMING BETROKKEN WADVOGELONDERZOEKERS. HET RICHT ZICH OP DE TREKROUTES WAARLANGS STELTLOPERS ONGELOOFLIJKE AFSTANDEN AFLEGGEN. PROFESSOR THEUNIS PIERSMA, SUPERSPECIALIST OP DAT GEBIED, DOET IN DIT LOGBOEK VERSLAG VAN ZULK ONDERZOEK.

Strakke reisschema's

In Nederland kun je de kalender erop gelijk zetten. Precies op Koninginnedag, 30 april, komen de meeste rosse grutto's in de Waddenzee aan. Buiten die bulk heb je ook nog vroege vogels en late vogels. Tot nu toe dachten we dat de vroegste vogels de beste zijn: keurig op tijd om het korte hoognoordelijke broedseizoen volop te benutten.

Sinds kort kunnen we de reisschema's van individuele vogels beschrijven met kleine 'geolocators'. Ze leggen de daglengtes vast op een chip, die na de terugvangst uitgelezen wordt. Uit de daglengtes wordt berekend op welke locaties de vogels zich in de loop van het jaar bevonden.

De kunst is om vogels met geolocators na een jaar terug te vangen. Dat lukt vaak wel bij vogels die terugkeren naar een nest, maar niet bij wadvogels die in grote groepen overwinteren. Tenzij je als onderzoeker kiest voor een klein gebied met een kleine vaste vogelbezetting, zoals het Manawatu estuarium op het noorder-eiland van Nieuw-Zeeland. Hier investeerden Global Flyway Networkers Jesse Conklin en Phil Battley veel tijd in het aanbrengen van geolocators op de kleurringen van rosse grutto's. De meeste vogels keerden er na een broedseizoen in Alaska terug. Conklin en Battley slaagden erin om daarvan 80% terug te vangen.

Wat bleek? Zestien rosse grutto's vertrokken verspreid over de laatste drie weken van maart voor een non-stop vlucht van 10.000 kilometer naar de Gele Zee. Daar verbleven ze één tot anderhalve maand, om de overblijvende 6000 kilometer naar de Alaskanse toendra ook in één ruk af te leggen. Hoe later ze uit Nieuw-Zeeland vertrokken, des te later kwamen ze op hun broedplaatsen in Alaska aan, én des te noordelijker lagen die broedplaatsen. Ook; hoe noordelijker ze broedden, des te later vertrokken ze weer uit Alaska voor een non-stop vlucht van 12.000 kilometer over de Stille Oceaan terug naar Nieuw-Zeeland. Vogels die later vertrokken keerden ook later terug.

Omdat vrijwel alle variatie in de timing te verklaren viel uit hoe noordelijk de broedplaatsen liggen, bleef er niets over van het idee dat vroege vogels ook betere vogels zijn. Toch moet ik nog wennen aan de gedachte dat je aan het moment van vertrek kunt aflezen hoe noordelijk zo'n wadvogel broedt.

Troubadour van de stad

Gierzwaluw, stadsduif en slechtvalk; veel meer soorten zijn er niet te bedenken die – bij gebrek aan bergen en rotsen – werkelijk afhankelijk zijn van de stad. Toch zijn er méér die de stedelijke omgeving verkiezen boven wat er over is van het platteland. En dat aantal groeit nog.

Het boegbeeld van die tweede groep is de merel. Millennia lang een schuwe bosvogel, sinds honderd jaar niet meer weg te denken uit parken en tuinen. Alom bekend en bemind om zijn uitbundige zang. In de tuinvogel Top-drie vaak stuivertje wisselend met huismus en koolmees. Maar blauwe reigers, meeuwen, gaaien en zelfs scholeksters kruipen letterlijk en figuurlijk dichterbij.

Over de geneugten en gevaren van de stad voor Nederlandse broedvogels gaan de volgende elf pagina's.